

PREVENTIVNÍ PROGRAM
ZÁKLADNÍ ŠKOLY OSÍK, OKRES SVITAVY
2025 - 2026

Preventivní program 2025/2026

Škola: Základní škola Osík, okres Svitavy, příspěvková organizace

Adresa: Osík 198, 569 67 Osík

Jméno ředitelky: Mgr. Gabriela Pokorná

Školní metodik prevence: Mgr. Jitka Zawadská

Charakteristika školy:

Škola se nachází v obci s 1 000 obyvateli. Je malotřídní školou rodinného typu s pěti postupnými ročníky v pěti třídách a dvěma odděleními školní družiny. Má kapacitu 100 žáků. Všechny ročníky jsou samostatné. Žákům nabízíme příjemné prostředí malé školy, velké učebny s odpočinkovým a hracím koutkem, relaxační koutky na chodbě, přístup do počítačové učebny po celý den, dostatek akcí pro děti i rodiče. Škola využívá velkou sportovní halu, taneční sál, sportovní areál a dětské hřiště v obci. V budově školy je pět učeben, počítačová učebna integrovaná s učebnou anglického jazyka, jedna školní družina v samostatné místnosti a jedna družina v učebně 2. třídy, venkovní učebna, učebna polytechnického vyučování a schodišťové venkovní atrium. Pedagogickému sboru slouží ředitelská kancelář a sborovna. Škola má 59 žáků.

Zaměstnanci školy:

Mgr. Gabriela Pokorná - ředitelka školy, učitelka, vychovatelka, výchovná poradkyně, ICT koordinátorka

Mgr. Martina Mrkvičková - třídní učitelka 1. ročníku, kroužek sborový zpěv

Mgr. Jolana Nováková - třídní učitelka 2. ročníku

Bc. Klára Štarmanová – zástupkyně ředitelky školy, třídní učitelka 3. ročníku

Mgr. Helena Veselá - třídní učitelka 4. ročníku

Mgr. Jitka Zawadská - třídní učitelka 5. ročníku, metodik prevence

Mgr. Edita Vojáčková - učitelka AJ, kroužek angličtina hrou

Bc. Bára Štěrbová - vychovatelka (1. a 2. ročník), asistentka pedagoga

Rebeka Borková, DiS. - vychovatelka (3., 4. a 5. ročník), asistentka pedagoga

Bc. Martina Kabrhelová - asistentka pedagoga

Barbora Krejsová – asistentka pedagoga

Janetta Prudilová - školnice

Preventivní program (dále jen PP) je konkrétní dokument školy zaměřený na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností. PP je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, pestrosti forem preventivní práce se žáky, zapojení celého pedagogického sboru školy a spolupráci se zákonnými zástupci žáků školy.

Obecným cílem preventivního působení školy je, aby cílová skupina především žáků, ale také jejich zákonných zástupců a zaměstnanců naší školy získala znalosti, dovednosti a postoje podporující zdravý životní styl a aby tyto přednosti dokázala uplatnit ve svém chování nejen v době realizace programu, ale i v budoucnosti.

Dílčí cíle:

- vytvářet u žáků povědomí a informovanost o návykových látkách, rizikovém chování a nepříznivých důsledcích s nimi spojených
- rozvíjet u žáků sociální dovednosti - navazování zdravých vztahů, schopnost čelit sociálnímu tlaku, dovednost rozhodovat se, efektivně řešit konflikty
- seznámit žáky s variantami řešení obtížných situací včetně možností, kam se obrátit v případě problémů spojených se šikanou a kyberšikanou, rasismem a xenofobií, krádežemi a vandalismem, násilím a sexuálním obtěžováním
- podporovat a nabízet zdravé alternativy trávení volného času
- zajistit alespoň jeden preventivní program během školního roku vedený odborným lektorem
- pomocí samostudia a prostřednictvím dostupných médií a materiálů (web, knihovna, sdílené dokumenty) zvyšovat úroveň vzdělání pedagogů v oblasti primární prevence
- poskytovat informační a kontaktní materiály se zaměřením na spolupráci rodičů a pedagogů v rámci prevence a informovanosti veřejnosti

Realizace PP:

Realizace PP bude probíhat v období celého školního roku, budou se na ní podílet všichni pedagogové, příprava témat bude v kompetenci především třídních učitelů, kteří kolektiv ve své třídě znají nejlépe.

Pedagogičtí pracovníci školy se na prevenci jednotlivých rizikových forem chování zaměří ve svých aprobačních předmětech a daná témata prevence zakomponují do obsahu učiva, z průřezových témat bude realizována zejména osobnostní a sociální výchova.

Metody a formy:

- diskuze s dětmi na dané téma, která je vede k zamyšlení, vytvoření a vyjádření vlastního názoru
témata: zdraví, hygiena, výživa, pohyb, vztahy k ostatním, alkohol, kouření, návykové látky a jedy, léky, nebezpečí hrozící od cizích lidí, odmítání, vědomí, kam se obrátit v případě nebezpečí či ohrožení, bezpečný internet, šikana a kyberšikana – jak se bránit
- řízený rozhovor, společné hledání řešení dané situace
témata: vypořádat se s odmítnutím, zklamáním a selháním, aktuální problémové jevy

- besedy a akce zaměřené na utváření právního vědomí – spolupráce s policejní preventistkou, spolupráce se Střediskem výchovné péče ve Svitavách a dalšími odpovědnými institucemi – dle nabídky
- vytváření příznivého klimatu ve třídních kolektivech a ve škole – organizování tematických dní, návštěv divadelních a filmových představení, výstav, exkurzí, výletů, sportovních akcí, akcí s rodiči žáků, akcí pro veřejnost
- účast ve výtvarných, sportovních a jiných soutěžích
- nabídka zájmových kroužků a možností trávit volný čas ve škole
- prezentace žáků vlastních mimoškolních aktivit a jejich všestranná podpora
- seznámení se zvyky a tradicemi naší země i jiných národů a zemí
- práce s literárními a jinými uměleckými díly – charakteristika postav, vzory chování, životní příběhy
- využití médií a internetových portálů

Bezpečné prostředí ve škole:

Na začátku školního roku se budeme věnovat především adaptaci žáků na školní prostředí a různé sociální skupiny, které vznikají při spojování předmětů, jako jsou VV, PČ, HV, TV a AJ. Vytipujeme sociálně znevýhodněné žáky a zajistíme jim materiální i odbornou pedagogickou podporu. Budeme se podílet na vytvoření pozitivní atmosféry ve škole tak, aby se žáci mohli bez potíží s důvěrou obrátit na každého pracovníka školy v případě potřeby o pomoc či radu. Stejnou službu nabídneme i zákonným zástupcům žáků. Komunikace může probíhat prostřednictvím osobních konzultací ve škole, školního e-mailu, telefonu nebo Školy OnLine.

V rámci bezpečnosti pohybu a pobytu v našem školním zařízení máme vytipovaná místa, která jsou riziková z hlediska zdraví a úrazu nebo kumulace většího počtu žáků. Vždy na začátku roku vymezujeme pravidla chování v těchto prostorách, žáci jsou poučeni o bezpečnosti chování a v průběhu roku zde zabezpečujeme dozor nad žáky.

Jedná se o tato místa:

Školní učebny a oddělení školní družiny

Vnitřní schodiště a chodby

Šatna

Toalety

Schodišťové atrium a venkovní učebna

Velké přestávky tráví žáci podle počasí ve venkovní učebně nebo ve sportovní hale. Dozor nad žáky vykonávají střídavě asistentky pedagoga. Během malých přestávek dozorují vyučující.

Ve školním řádu jsou vymezena práva a povinnosti žáků, konkrétní a srozumitelná pravidla chování a důsledky za jejich porušení. Ve třídě jsou nastavena třídní pravidla, na jejichž tvorbě se podílejí na začátku školního roku do značné míry samotní žáci.

Žákům je poskytován bezpečný prostor, aby mohli otevřeně mluvit o své spokojenosti ve škole, pocitu bezpečí, vztazích ve škole a učit se efektivně řešit konfliktní situace.

Jsme školou rodinného typu a naší snahou je budování otevřených, kamarádských a bezpečných vztahů mezi dětmi ve třídě a v celé škole.

Za tím účelem podporujeme solidaritu a toleranci a vědomí sounáležitosti, vytváříme podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy, vedeme děti ke spolupráci a rozvíjíme jejich vzájemný respekt, monitorujeme chování žáků s cílem včasného rozpoznání nežádoucích jevů a projevů chování. Jsme si vědomi, že řešení musí být včasné a odpovídat správným metodickým postupům.

Důraz chceme klást na vlastní příklady a postoje všech pracovníků školy k dané problematice. V letošním školním roce je pedagogický sbor rozšířen o nové zaměstnance, proto budeme v rámci budování pozitivních pracovních i lidských vztahů a dobrého klima na pracovišti zařazovat semináře a společné neformální volnočasové mimoškolní aktivity zaměřené na týmovou spolupráci a komunikaci mezi všemi zaměstnanci (ředitelka školy, učitelky, asistentky pedagoga a vychovatelky, školnice).

V naší škole historicky neřešíme problémy se záškoláctvím, sexuálním zneužíváním nebo požíváním látek ohrožujících zdraví žáků. I přesto náš preventivní program tyto oblasti zahrnuje.

Nejvíce se věnujeme předcházení agrese a šikany mezi žáky. Během školního roku se vyskytují běžné případy nedorozumění mezi žáky a fyzického kontaktu. Konflikty nezávažného charakteru nepodceňujeme a ihned se těmito problémy zabýváme.

Jeden žák a jedna žačka jsou sociálně znevýhodněni, v jejich případě spolupracujeme s OSPODEM a Střediskem výchovné péče Alfa ve Svitavách.

Celý pedagogický sbor se pravidelně schází na společných poradách, kde vyskytující se problémy diagnostikujeme a domlouváme způsoby dalšího postupu.

Problematika šikanování:

Scénář pro vyšetřování počáteční šikany:

1. Odhad závažnosti a formy šikany.
2. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi, z rozhovorů nutno provést zápis.
3. Nalezení vhodných svědků a následné ověření informací.
4. Individuální rozhovory se svědky.
5. Zajištění ochrany oběti.

6. Předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru:
 - a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření)
 - b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku)
7. Realizace vhodné metody:
 - a) metoda usmíření
 - b) metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor s agresorem a jeho rodiči)
8. Třídnická hodina:
 - a) efekt metody usmíření
 - b) oznámení potrestání agresorů
9. Informování rodičů oběti i agresorů.

Vyšetřování pokročilé formy šikany:

1. Bezprostřední záchrana oběti.
2. Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování.
3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
4. Pokračující pomoc a podpora oběti.
5. Oznámení na policii, navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům.

Používané metodické materiály:

On – line příručky doporučené MŠMT a PPP

Pracovní listy v tištěné podobě (různé zdroje)

Literatura – dětská i odborná ve školní knihovně, máme možnost spolupracovat i s knihovnou v Litomyšli

Výuková videa na internetu (různé ověřené zdroje)

Rámcový časový harmonogram realizace PP:

Prevenzi rizikového chování je věnována pozornost zejména v hodinách prvouky, vlastivědy, přírodovědy, českého jazyka a informatiky. V ostatních předmětech jsou témata probírána na základě potřeby a konkrétní situace.

Základními myšlenkami a náměty pro práci s dětmi jsou zdraví a péče o zdraví – fyzické i duševní. V rámci primární prevence se věnujeme následujícím okruhům.

Návykové látky

Rizikové chování v dopravě

Poruchy příjmu potravy

Alkohol

Školní šikana a kyberšikana

Homofobie

Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus

Vandalismus a krádeže

Záškoláctví

Tabák

Krizové situace spojené s násilím

Netolismus

Sebepoškozování

Nová náboženská hnutí

Rizikové sexuální chování

Příslušnost k subkulturám

Domácí násilí

Hazardní hraní

Psychická krize, duševní onemocnění

Vyučující se zaměřují na rozvíjení dobrých vztahů a spolupráci v kolektivu, toleranci a ochotu pomoci. Děti se učí vyjadřovat vlastní názor a naslouchat druhým, pracovat ve dvojicích a skupinách.

Ročník	Předmět	Téma	Termín
1.	Prvouka	Práva a povinnosti žáků školy. Bezpečná cesta do školy, pravidla pro chodce, základní pravidla silničního provozu. Osobní bezpečí, styk s cizími osobami, obezřetné chování. Péče o zdraví, prevence úrazů. Soužití lidí, tolerance k odlišnostem, pravidla slušného chování. Zásady správné komunikace.	Září Průběžně
2.	Prvouka	Práva a povinnosti žáků školy. Pravidla silničního provozu. Pravidla soužití ve třídě. Prevence šikany.	Září Průběžně

		Osobní bezpečí, styk s cizími osobami, obezřetné chování. Péče o zdraví, prevence úrazů. Rozdíly mezi lidmi, úcta k životu.	
3.	Prvouka	Práva a povinnosti žáků školy. Pravidla silničního provozu. Pravidla soužití ve třídě. Vandalismus a krádeže. Prevence šikany a patologického hráčství. Osobní bezpečí, styk s cizími osobami, obezřetné chování. Péče o zdraví, zdravá výživa, duševní hygiena, prevence stresu, prevence úrazů. První pomoc. Návykové látky - tabák, alkohol.	Září Průběžně Duben
4.	Přírodověda Vlastivěda	Práva a povinnosti žáků školy. Výchova ke zdraví, prevence úrazů. První pomoc. Mezilidské vztahy, základy rodinné výchovy. Prevence šikany. Prevence patologického hráčství. Návykové látky - tabák, alkohol.	Průběžně Duben
5.	Přírodověda Vlastivěda	Práva a povinnosti žáků školy. Výchova ke zdraví, prevence úrazů. První pomoc. Rizikové sexuální chování. Sebepoškozování. Poruchy příjmu potravy. Mezilidské vztahy, základy rodinné výchovy. Prevence šikany. Prevence patologického hráčství. Návykové látky - tabák, alkohol.	Průběžně Duben
1. - 5.	Český jazyk	Vztahy k ostatním osobám, odpovědnost za své jednání. Pravidla slušného chování, formy společenského styku.	Průběžně
4. - 5.	Informatika	Bezpečný internet. Listina dětských práv na internetu, pravidla bezpečného internetu pro děti. Kyberšikana.	Září Průběžně

1. - 5.	Třídnické hodiny	Pravidla chování ve škole, formy společenského styku, kontakt s cizími osobami.	Září
		Péče o hygienu a zdraví.	Říjen
		Prevence šikany.	Listopad
		Posilování vztahů v kolektivu, tradice a zvyky. (Vánoce, Velikonoce)	Prosinec Březen, duben
		Rozbor výchovně vzdělávací situace v 1. pololetí.	Leden
		Situace hromadného ohrožení, prevence požárů.	Únor
		Environmentální výchova, ekologická témata.	Duben, květen
		Prevence úrazů, bezpečnost chování v přírodě. Rozbor výchovně vzdělávací situace ve 2. pololetí.	Červen

Krizové plány:

Jsou přístupné všem zaměstnancům, organizacím a institucím, které se školou spolupracují.

Jsou uloženy v ředitelně školy a vyvěšeny ve sborovně školy.

Materiály metodika prevence:

Pro naši školu nepovažujeme za nezbytné mít na chodbách nástěnky, plakáty a podobně. V každé třídě jsou vyvěšeny materiály a obrázky, které souvisí s problematikou prevence a jejich podoba závisí na každé třídní učitelce nebo vychovatelce.

V tomto školním roce plánuje metodik prevence zpřístupňovat materiály na neformální nástěnce ve sborovně školy, kde budou zaznamenávány akce podporující zdravé a bezpečné prostředí školy a aktivity stmelující celou školní komunitu. Tyto akce jsou zaznamenány také ve fotoknize, kterou každý rok připravuje vychovatelka školní družiny.

Další důležité informace jsou uloženy jako přílohy katalogových listů žáků a v zápisech z pedagogických porad.

On-line pomoc v prevenci a řešení rizikového chování pro pedagogy, žáky a jejich rodiče:

Pedagogicko – psychologická poradna Ústí nad Orlicí [465 521 296](tel:465521296)

Středisko výchovné péče Alfa Svitavy [731 712 458](tel:731712458)

Prev-centrum, www.prevcentrum.cz

Společenství proti šikaně, www.sikana.org

Občanské sdružení proti šikaně, www.sikana.cz

Informační portál o šikaně na školách, www.minimalizacesikany.cz

Dětské krizové centrum, www.dkc.cz

Modrá linka - Centrum a linka důvěry pro děti a mládež, 549 241 010 a 608 902 410,
www.modralinka.cz

Sdružení Linka bezpečí, www.linkabezpeci.cz

Linka bezpečí 116 111 nebo 800 155 555

Linka vzkaz domů 800 111 113, 724 727 777

Rodičovská linka 840 111 234

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, www.msmt.cz

Institut pedagogicko-psychologického poradenství, www.ippp.cz

Poradenské centrum pro drogové a jiné závislosti, www.poradenskecentrum.cz

Centrum primární prevence v ČR - heslo „Informace pro rodiče“

www.odrogach.cz

www.drogy-info.cz